

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การทรงตัวในขณะที่อยู่กับที่และเคลื่อนที่ในผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโปรแกรมออกกำลังกายในน้ำ 6 สัปดาห์” ในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องการทรงตัว แบบทดสอบการทรงตัว ปรีกษาผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการทดสอบการทรงตัว
2. ประกาศรับอาสาสมัครเข้ารับการทดสอบ ที่มีความสนใจในการเข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายในน้ำ เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์
3. คัดเลือกอาสาสมัครในวัยผู้สูงอายุ จำนวน 15 คน ตามเกณฑ์ที่วางไว้และไม่มีความคุมเรื่องการรับประทานอาหาร
4. ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ จะต้องเข้ารับการทดสอบด้วยแบบทดสอบ เพื่อเก็บข้อมูลความสามารถในการทรงตัวในภาวะอยู่กับที่และเคลื่อนที่ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายในน้ำ ผู้วิจัยทำการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับ วิธีการและขั้นตอนของการทดสอบ รวมทั้งข้อห้าม ข้อควรระวัง ข้อพึงปฏิบัติ และอันตรายที่อาจเกิดขึ้น
5. ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ เชนยินยอมเข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายในน้ำ
6. ทำการฝึกตามโปรแกรมการออกกำลังกายในน้ำ 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน (จันทร์-พุธ-ศุกร์) การฝึกแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง แบ่งเป็นช่วงดังนี้
  - อบอุ่นร่างกาย 10 นาที
  - ฝึกตามโปรแกรมของแต่ละวัน 25 นาที
  - เกม (ประยุกต์จากแบบฝึกที่ผ่านมา) 15 นาที
  - ผ่อนคลายร่างกาย 10 นาที
7. ทำการทดสอบเพื่อเก็บข้อมูลความสามารถในการทรงตัวภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายในน้ำ โดยใช้แบบทดสอบเช่นเดียวกับการทดสอบครั้งแรกก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายในน้ำ

8. นำข้อมูลความสามารถในการทรงตัวก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายในน้ำของผู้ถูกทดลอง ไปวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สรุปและอภิปรายผลการทดลอง ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกชมรมผู้สูงอายุหมู่บ้านกุลพันธิด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีอายุระหว่าง 60-72 ปี จำนวน 15 คน และระหว่างการศึกษา ถูกคัดออกจำนวน 3 คน เนื่องจากติดภารกิจส่วนตัวและป่วย จึงเหลือกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 12 คน เป็นเพศชาย 5 คน เพศหญิง 7 คน

เกณฑ์การคัดเลือกเข้า

1. อาสาสมัครวัยผู้สูงอายุจำนวน 15 คน จากการประกาศด้วยความสมัครใจ
2. สามารถเข้าร่วมทดลองได้ทุกขั้นตอน เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์
3. นอนหลับพักผ่อนเพียงพออย่างน้อย 6 ชั่วโมง ก่อนการมาทดสอบ
4. ไม่มีโรคประจำตัวใดๆ เช่น โรคหัวใจ, เบาหวาน, ความดันโลหิตสูง

เกณฑ์การคัดออก

1. ผู้ที่มีอาการปวดร้าวหรือชาที่บริเวณด้านหลังของขาจนถึงปลายเท้า
2. ผู้ที่มีอาการกระดูกหักบริเวณกระดูกสันหลัง กระดูกเชิงกราน หรือขา
3. ผู้ที่มีอาการติดของข้อสะโพก หรือ ข้อเข่าและข้อเท้า
4. ผู้ที่มีอาการพิการทางร่างกายและระบบประสาทใดๆ เช่น ตาบอด หูหนวก ปัญญาอ่อน เป็นต้น
5. ผู้ที่มีข้อห้ามในการลงสระน้ำ เช่น มีแผลติดเชื้อ ควบคุมระบบขับถ่ายไม่ได้ และมีใช้ เป็นต้นผู้ที่มีเวลาเข้าร่วมการทดสอบน้อยกว่า 80% ของเวลาทั้งโปรแกรมคือ ขาดการเข้าร่วมโปรแกรมมากกว่า 4 ครั้ง ขึ้นไป

การเตรียมตัวก่อนการฝึก

1. ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ ควรสวมชุดว่ายน้ำหรือชุดที่เหมาะสมในการลงน้ำ
2. อาบน้ำ สระผม และ ทำธุระส่วนตัวให้เรียบร้อย ก่อนลงสระทุกครั้ง
3. ควรทาครีมกันแดดชนิดกันน้ำ ทุกครั้งก่อนลงสระ
4. เตรียมร่างกายและจิตใจให้พร้อมที่จะรับการฝึก

ลักษณะโปรแกรมการฝึก

ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ จะต้องเข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายในน้ำเพื่อฝึกการทรงตัวเป็นเวลา 6 สัปดาห์(ภาคผนวก ข) โดยมีขั้นตอนการฝึกดังต่อไปนี้

1. อบอุ่นร่างกายและยืดเหยียดกล้ามเนื้อ เพื่อปรับสภาพร่างกายให้เกิดความคุ้นเคยกับน้ำและเตรียมพร้อมสำหรับการฝึกตามโปรแกรมในแต่ละครั้ง
2. การฝึกการทรงตัวแบบอยู่กับที่ (ภาคผนวก ก) โดยมีผู้นำ
3. การฝึกการทรงตัวแบบเคลื่อนที่ (ภาคผนวก ก) โดยมีผู้นำ
4. เกมันทนาการ ประยุกต์จากแบบฝึกในแต่ละครั้ง
5. ผ่อนคลายร่างกายและยืดเหยียดกล้ามเนื้อ เพื่อปรับสภาพร่างกายให้ใกล้เคียงกับภาวะปกติ ก่อนจะขึ้นจากสระ

ปัจจัยที่ควรหยุดพักการออกกำลังกาย

1. ปัจจัยภายในหากมีอาการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ระหว่างออกกำลังกาย ได้แก่ หน้ามืด ปวดศีรษะ คลื่นไส้ ใจสั่น หนาวสั่น หายใจลำบากหรือหายใจไม่ออกและเจ็บหน้าอก เป็นต้น
2. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพอากาศในขณะนั้น สภาพของสถานที่ฝึกอาจมีความเสี่ยงเหตุการณ์แทรกซ้อนอื่นๆ พิจารณาแล้วว่าควรหยุดการออกกำลังกายไว้ก่อน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. ท่อพีวีซีเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 นิ้ว ยาว 90 เซนติเมตร 4 ท่อน
2. นาฬิกาจับเวลา (Stop watch) 1 เรือน
3. ตลับเมตรหรือสายวัดความยาว
4. เทปกาว 1 ม้วน
5. เครื่องชั่งน้ำหนักหน่วยเป็นกิโลกรัม
6. เครื่องวัดส่วนสูงหน่วยเป็นเซนติเมตร
7. Ball และ Noodle จำนวน 16 ชุด
8. แบบทดสอบ One Leg Stance Test

9. แบบทดสอบ Four Square Step Test
10. แบบฟอร์มการเก็บข้อมูล
11. ใบลงนามยินยอมเข้าร่วมโปรแกรมการวิจัย

สถานที่ที่ใช้ในการศึกษา

สระว่ายน้ำ หมู่บ้านกุลพันธวิธ โครงการ 5 ถ.เชียงใหม่-หางดง ต.แม่เหียะ อ.เมือง เชียงใหม่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายในน้ำแต่ละชนิด แต่ละแบบ และข้อดี ข้อเสียของการออกกำลังกายในน้ำ
2. เลือกชนิดและทำการออกกำลังกายในน้ำที่เหมาะสมนำมาเข้ามามีโปรแกรมการฝึกตั้งแต่ทำง่ายไปหายาก
3. ประกาศรับอาสาสมัครเข้ารับการทดสอบ จากการประกาศรับสมัครของคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ผู้ที่มีความสนใจในการเข้าร่วมโปรแกรมออกกำลังกายในน้ำเพื่อฝึกการทรงตัว เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์
4. คัดเลือกผู้สูงอายุที่มีอายุ ระหว่าง 60-72 ปี เพศชายและหญิง จำนวน 15 คน ตามเกณฑ์ที่วางไว้และไม่ควบคุมเรื่องการรับประทานอาหาร
5. ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ จะต้องเข้ารับการตรวจร่างกาย จากนั้นผู้ศึกษาวิจัยทำการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอน วิธีการและขั้นตอนของการทดสอบ พร้อมทั้งแจกเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับการทดสอบและอธิบายรายละเอียดให้คำแนะนำก่อนเข้าร่วมฝึกโปรแกรมออกกำลังกายในน้ำเพื่อฝึกการทรงตัว ข้อห้ามข้อควรระวัง ข้อพึงปฏิบัติ และอันตรายที่อาจเกิดขึ้น
6. ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ ต้องเซ็นใบยินยอมเข้าร่วมโปรแกรม
7. ทำการทดสอบก่อนเข้าร่วมฝึกโปรแกรมออกกำลังกายในน้ำเพื่อฝึกการทรงตัว ดังนี้
  - ทำการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงของผู้ถูกทดสอบ
  - ทดสอบการทรงตัวขณะอยู่กับที่ด้วย One Leg Stance Test
  - ทดสอบการทรงตัวขณะเคลื่อนที่ด้วย Four Square Step Test

8. อธิบายท่าทางในการออกกำลังกายพร้อมกับฝึกซ้อมท่าทางออกกำลังกายให้เกิดความเคยชินในแต่ละท่า เลือกสถานที่ในการทดสอบและเข้าร่วมโปรแกรมออกกำลังกายในน้ำเพื่อฝึกการทรงตัว เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์
9. จัดผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ ให้ยืนอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมกับระดับความลึกของน้ำที่ใช้ในการฝึก โดยจะอยู่ที่ประมาณระดับกึ่งกลางหน้าอกของผู้ถูกทดสอบ ซึ่งสระที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย มีความลึกของสระตั้งแต่ 1 เมตร- 1.50 เมตร
10. ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ ออกกำลังกายตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ 6 สัปดาห์ โดยออกกำลังกายสัปดาห์ละ 3 วัน (จันทร์-พุธ-ศุกร์) เวลา 09.00-10.00 น. โดยประมาณ
11. หลังจากจบโปรแกรม 6 สัปดาห์ 1 วัน ทำการทดสอบการทรงตัวเพื่อประเมินผลการฝึกดังนี้
  - 11.1 ทดสอบการทรงตัวขณะอยู่กับที่ด้วย One Leg Stance Test
  - 11.2 ทดสอบการทรงตัวขณะเคลื่อนที่ด้วย Four Square Step Test
12. สรุปผลและวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ อายุ น้ำหนักและส่วนสูง ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกาย
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบทดสอบการทรงตัวทั้ง 2 แบบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้หลักเกณฑ์ทางสถิติ Paired T-test โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์